

Narzędzie do analizy stanu realizacji polityki senioralnej w Twoim mieście

autorzy:

Halina Misiewicz

Ewa Pytasz

Grzegorz Wójkowski

Paweł Wyszomirski

Katowice 2016

Spis treści

Wstęp – strona 1

Metodologia przygotowania – strona 1

Jak korzystać z narzędzia? - strona 2

Kto powinien z niego skorzystać? - strona 2

Narzędzie krok po kroku – strona 2

Jak zgłaszać uwagi do narzędzia? - strona 3

Linki do pełnej metodologii - strona 3

Przegląd lokalnej polityki senioralnej – strona 4

Usługi zdrowotne i pomoc społeczna – strona 4

Transport publiczny (autobus, tramwaj) – strona 5

Przestrzeń publiczna i budynki – strona 9

Warunki mieszkaniowe – strona 13

Komunikacja i informacja – strona 13

Partycypacja społeczna, obywatelska i włączenie społeczne – strona 15

Wolontariat, zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji – strona 18

Podsumowanie – strona 20

Wstęp

Metodologia przygotowania

W ramach projektu *Monitoring realizacji polityki senioralnej na poziomie miast* opracowane zostało narzędzie służące do analizy stanu realizacji polityki senioralnej w polskich miastach. Punktem wyjścia do jego stworzenia była lista wytycznych dla Miast Przyjaznych Seniorom, opracowana przez Międzynarodową Organizację Zdrowia (WHO). Wytyczne te zostały skonsultowane w ramach projektu WHO w 33 miastach w 22 krajach. Szczegółowy opis efektów działań został zawarty w przewodniku *Global Age-Friendly Cities Guide*.

Opracowane w ramach projektu *Monitoring realizacji polityki senioralnej na poziomie miast* narzędzie to zestaw pytań podzielonych na osiem obszarów tematycznych:

1. Przegląd lokalnej polityki senioralnej
2. Usługi zdrowotne i pomoc społeczna
3. Transport publiczny
4. Przestrzeń publiczna i budynki
5. Warunki mieszkaniowe
6. Komunikacja i informacja
7. Partycypacja społeczna, obywatelska i włączenie społeczne
8. Wolontariat, zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji.

W każdym z obszarów, w oparciu o listę WHO, zawarto szereg pozytywnych cech, które powinno spełniać miasto przyjazne seniorom, a następnie przy każdej z nich dodano pytania kontrolne. Taka konstrukcja pozwala osobie, która korzysta z narzędzia, a nie jest ekspertem w danej dziedzinie, wiedzieć jakich informacji poszukiwać, aby sprawdzić czy dane miasto spełnia kryteria przyjazności dla seniorów według WHO.

Celem narzędzia jest analiza obecnej sytuacji, ale także wypracowanie listy rekomendacji w zakresie możliwych do wprowadzanie w danej miejscowości zmian. Narzędzie opiera się głównie o obszary będące w kompetencji urzędu miasta lub gminy. Te podmioty w pierwszym rzędzie będą więc adresatami potencjalnych rekomendacji.

Pierwsza wersja narzędzia została poddana dwuetapowym testom. Na pierwszym etapie każdy z obszarów i pytań został skonsultowany z grupą seniorów skupionych wokół Stowarzyszenia Pro Ethica z Rudy Śląskiej. Celem dyskusji było sprawdzenie czy narzędzie obejmuje wszystkie obszary ważne dla seniorów oraz czy pytania kontrolne są zrozumiałe i czytelne dla tej grupy odbiorców. Następnie przeprowadzono z wykorzystaniem narzędzia próby ewaluacji polityk senioralnych w Rudzie Śląskiej i Czeladzi. Wnioski zostały przekazane do urzędów obu miast z prośbą o uwagi. Po każdym z etapów dokonywano korekt.

Jak korzystać z narzędzia?

Narzędzie do ewaluacji polityk senioralnych ma kształt ankiety, ale pełni raczej rolę przewodnika. Oznacza to, że korzystając z niego nie jest konieczne odpowiedzenie na zadane pytania, ale zebranie informacji i dyskusja o nich. W jej trakcie grupa pracująca z narzędziem podejmuje decyzje co do wniosków i rekomendacji.

Kto powinien z niego skorzystać?

Użytkownikiem narzędzia w pierwszym rzędzie powinni być sami seniorzy, zwłaszcza członkowie rad senioralnych, którzy chcieliby przyjrzeć się stanowi wdrażania polityki senioralnej w swoim mieście. Szacunkowo na pracę z narzędziem, zebranie informacji i sporządzenie raportu należy przewidzieć około 50-60 godz.

Narzędzie może też być pomocne w analizie urzędnikom odpowiedzialnym za politykę senioralną w danej gminie. Pozwoli ono spojrzeć szerzej na tematykę i zdiagnozować także problemy, wykraczające poza kompetencje urzędu miasta.

Narzędzie - krok po kroku

Koordinator prac - Korzystanie z narzędzie wiąże się z zebraniem wielu informacji, dlatego też warto prace z nim rozpocząć w grupie osób. Ważne jest, aby inicjator pomysłu lub osoba wskazana przez grupę koordynowała całość działań.

Organizacja pracy (4-8 godz.) - Optymalne jest stworzenie grupy od 3 do 5 osób i po przedyskutowaniu obszarów wskazanych w narzędziu, podzielenie się zadaniami dotyczącymi zbierania informacji oraz wyznaczenie terminu ich pozyskania. Na tym etapie należy też określić zasięg geograficzny analizy. W dużych miastach nawet 5-osobowa grupa nie jest w stanie sprawdzić całego obszaru i wtedy należy dokonać wyboru - np. analizujemy tylko teren dzielnicy lub osiedla.

Zbieranie informacji (16-24 godz.) - W większości wypadków po przejrzaniu informacji dostępnych w internecie konieczne jest spotkanie z przedstawicielem urzędu miasta lub gminy, aby uzyskać bardziej szczegółowe dane o działaniach miasta (np. strategię, dane liczbowe). Dodatkowo w obszarach "Przestrzeń publiczna i budynki", "Transport publiczny" i "Komunikacja i informacja" zakłada się odbycie wizji lokalnych (tzw. monitoring bezpośredni). Przy wizjach lokalnych warto dokonywać zdjęć miejsc.

Dyskusja w grupie (4-8 godz.) - Członkowie grupy po zebraniu informacji spotykają się i prezentują je, starając się odnieść do pytań zawartych w narzędziu. Zapisywane są pierwsze obserwacje, komentarze, przykłady i rekomendacje do raportu. Ważne jest, aby na tym etapie notować również jakich danych nam brakuje i co należy jeszcze sprawdzić.

Uzupełnienie informacji (8-16 godz.) - Ponownie członkowie grupy poszukują danych, których brak został zdiagnozowany na poprzednim etapie. Często na tym etapie wystarczają już rozmowy telefoniczne z wcześniej poznanymi urzędnikami.

Przygotowanie raportu z rekomendacjami (16 - 24 godz.) - Celem raportu jest zebranie wniosków i rekomendacji członków grupy, a następnie przekazanie ich w ten ustrukturalizowany sposób przedstawicielowi urzędu miasta lub gminy.

Debata dotycząca raportu (2-3 godz.) - Po przekazaniu raportu warto zaprosić przedstawiciela urzędu miasta lub gminy oraz innych seniorów na spotkanie. Jego celem jest omówienie wniosków a także dyskusja o możliwych rozwiązaniach dla zdiagnozowanych problemów a także terminach dokonania ewentualnych zmian. Spotkanie powinno być protokołowane a protokół po spotkaniu udostępniony uczestnikom.

Monitoring/ewaluacja działań (w zależności od potrzeb) - Autorzy raportu lub wskazani przedstawiciele powinni prowadzić stały monitoring realizacji zadań uzgodnionych w trakcie debaty. W wypadku, gdy urząd nie wywiązuje się ze zobowiązań, podejmować działania wyjaśniające sytuację (np. wysłanie pisma do prezydenta, organizacja kolejnej debaty, wniosek do rady seniorów).

Jak zgłaszać uwagi do narzędzia?

Narzędzie ma charakter otwarty. Można wybrać tylko niektóre z analizowanych obszarów. Zachęcamy również do przesyłania uwag dotyczących korzystania z niego na adres: biuro@bonafides.pl.

Link do pełnej metodologii

w języku angielskim: http://www.who.int/ageing/age_friendly_cities_guide/en/

w języku polskim: <http://publica.pl/wp-content/uploads/2014/12/MIASTA-PRZYJAZNE-STARZENIU.pdf>

Przegląd lokalnej polityki senioralnej

- opis monitorowanego obszaru gminy/miasta:
 - opis geograficzny (graniczne ulice, nazwa osiedla/dzielnicy):
 - nazwa miasta/gminy:
 - typ: gmina miejska / gmina miejsko-wiejska / gmina wiejska:
 - liczba zameldowanych mieszkańców (dane można uzyskać w wydziale spraw obywatelskich):
 - problemy demograficzne (dane można uzyskać w wydziale spraw obywatelskich lub mogą znajdować się w strategii rozwoju miasta i/lub diagnozie społecznej, a także w strategii rozwiązywania problemów społecznych):
 - odsetek osób w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie ludności zameldowanej w mieście/gminie
 - czy miasto/gmina dysponuje prognozami demograficznymi w zakresie starzenia się społeczeństwa? Jeśli tak to jakie są główne wnioski z tych prognoz?
 - jakie działania podejmuje miasto/gmina w związku ze starzeniem się ludności?
 - czy gmina dysponuje pogłębioną diagnozą zbiorowości osób starszych, w tym szczegółowymi danymi odnośnie osób zależnych, potrzebujących świadczeń zdrowotnych oraz świadczeń z pomocy społecznej?
 - czy gmina prowadzi systematyczną ocenę (zarówno ex ante, jak i ex post) realizacji zadań świadczonych przez jej instytucje na rzecz osób starszych?
- czy gmina wspiera inicjatywy tworzenia i rozwijania działalności grup samopomocowych dla
- rodzin/opiekunów osób starszych zależnych, dotkniętych problemem niepełnosprawności?

Jeśli tak proszę podać przykłady.....

Usługi zdrowotne i pomoc społeczna w zakresie realizowanym przez miasto/gminę

1. Jest odpowiednio dużo usług, które wspierają promowanie zdrowego stylu życia (dane można uzyskać w wydziale zdrowia, wydziale polityki społecznej).

a. Czy dla seniorów organizuje się bezpłatne i szeroko dostępne badania profilaktyczne, np. kardiologiczne, onkologiczne, szczepienia przeciwko grypie, porady zdrowotne, „białe niedziele”?

tak nie

Jakie?.....

b. Czy informacja o tych usługach dociera do seniorów?

tak raczej tak raczej nie nie

Jakie kanały informacji się stosuje?.....

2. Usługi społeczne świadczone niepełnosprawnym/zależnym seniorom w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej są skoordynowane (dane można uzyskać w wydziale zdrowia, wydziale polityki społecznej/ośrodek pomocy społecznej).

a. Czy indywidualne usługi świadczone niepełnosprawnym/zależnym seniorom w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej są skoordynowane (w szczególności w zakresie świadczenia usług leczniczych i pielęgnacyjno – opiekuńczych)

tak raczej tak raczej nie nie

Proszę podać współpracujące instytucje (np. ośrodek zdrowia, szpital, placówka opiekuńczo-lecznicza, hospicjum, ośrodek pomocy społecznej, dom pomocy społecznej) oraz zakres i sposób, w jaki przebiega współdziałanie (np. pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej z pracownikiem socjalnym).....

b. Czy ośrodki pomocy społecznej lub urząd mają aktualną diagnozę potrzeb w zakresie usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych?

tak nie

Proszę opisać wyniki tej diagnozy.....

Jakie działania w zakresie rozwoju usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych są planowane na najbliższe kilka lat?.....

c. Czy urząd miasta dysponuje informacjami o instytucjach (podmiotach publicznych, prywatnych, organizacjach pozarządowych, podmiotach kościelnych) świadczących usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne?

tak nie

Jak udostępnia się tę informację?.....

Jak często jest ona aktualizowana?.....

e. Czy urząd miasta dysponuje diagnozą potrzeb w zakresie domów pomocy społecznej i dziennych domów pobytu dla seniorów? (dane można uzyskać w wydziale polityki społecznej)

tak nie

Co wynika z tej diagnozy (Ocena zasobów w pomocy społecznej w zakresie świadczenia usług seniorom) ?.....

Transport publiczny (autobus, tramwaj)

(dane do pozyskania z monitoringu bezpośredniego)

Koszty publicznego transportu są spójne, wyraźnie zaprezentowane i dostępne (tanie).

Czy system transportu publicznego przewiduje zniżki dla seniorów?

tak nie

b. Jakie preferencyjne warunki korzystania z transportu publicznego przewiduje prawo lokalne dla seniorów (np. bezpłatne bilety, zniżki na bilety)?.....

Komentarze i przykłady:

Publiczny transport jest pewny i częsty, włączając w to noce, weekendy i święta.

Czy transport publiczny działa na terenie miasta/gminy?

tak nie

b. Czy transport publiczny działa po godzinie 20:00?

tak nie

c. Czy transport publiczny działa we wszystkie dni wolne od pracy?

tak nie

Komentarze i przykłady:

Wszystkie tereny miejskie i usługi są dostępne publicznym transportem, trasy i pojazdy są dobrze oznaczone i mają dobre połączenia.

Czy w obrębie monitorowanego obszaru mogę dogodnie dojechać transportem publicznym do ważnych punktów użyteczności publicznej (np. biblioteka, placówka urzędu gminy/miasta)?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy z monitorowanego obszaru mogę dojechać transportem publicznym do centrum miasta?

tak, bezpośrednio tak, z przesiadką nie ma dojazdu

c. Czy z monitorowanego obszaru mogę dojechać transportem publicznym do innych dzielnic miasta, w tym dokonując przesiadek?

tak, bezpośrednio tak, z przesiadką nie ma dojazdu

d. Gdzie nie możesz dojechać ze swojego miejsca zamieszkania lub na jakie trudności natrafiasz?
Jak można je rozwiązać?

.....

Pojazdy są czyste, dobrze utrzymane, łatwo dostępne, nie są przepełnione, mają miejsca dla niepełnosprawnych (uprzywilejowanych).

Czy pojazdy transportu publicznego są czyste i dobrze utrzymana (np. działa klimatyzacja, oświetlenie)?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy połączenia obsługiwane są przez pojazdy niskopodłogowe?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy w pojazdach są oznakowane miejsca dla osób niepełnosprawnych i/lub uprzywilejowanych?

tak raczej tak raczej nie nie

d. Czy w pojazdach przyciski do zatrzymywania są na odpowiedniej wysokości?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:.....

5. Dostępny jest specjalistyczny transport dla niepełnosprawnych seniorów.
Czy urząd miasta/gminy oferuje bezpłatny transport dla niepełnosprawnych seniorów?

tak nie

b. Czy urząd miasta/gminy oferuje płatny transport dla niepełnosprawnych seniorów?

tak nie

c. Czy z takiego transportu mogą korzystać także inni seniorzy?

tak nie

Komentarze i przykłady:

6. Przystanki i stacje są wygodnie usytuowane, dostępne, bezpiecznie, czyste, dobrze oświetlone i dobrze oznaczone, z odpowiednimi, osłoniętymi miejscami do siedzenia.

Czy przystanki są ulokowane w miejscach dostępnych dla seniorów i pozbawione barier architektonicznych?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy przystanki są czyste (np. bez graffiti) i dobrze oświetlone w nocy?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy w większości przystanki/stacje mają miejsca do siedzenia z oparciami i siedziskami na odpowiedniej wysokości?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

7. Zapewniona jest pełna i dostępna informacja o trasach, rozkładzie jazdy i usługach specjalnych.

Czy przystanki są oznakowane w sposób czytelny tzn. rozkład jazdy i nazwa przystanku oraz linie go obsługujące są pokazane w sposób przejrzysty (np. komunikat na odpowiedniej wysokości, użyta odpowiednia wielkość czcionki, zrozumiałe symbole)?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy w pojazdach komunikacji publicznej znajdują się na zewnątrz i wewnątrz numery pojazdu?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy w pojazdach pokazywana jest w środku informacja o trasie przejazdu, kolejnych przystankach?

tak raczej tak raczej nie nie

d. Czy w pojazdach informacje o trasie przejazdu są podawane w formie głosowej?

tak raczej tak raczej nie nie

e. Czy rozkład jazdy i mapa przystanków jest dostępny poprzez stronę internetową lub aplikację na telefony komórkowe?

tak nie

f. Czy jest dostępny rozkład i mapa przystanków poprzez stronę internetową, dostosowaną do potrzeb seniorów (np. dobre skonstrastowanie treści, a powiększona strona nie gubi treści)?

tak nie

Komentarze i przykłady:

8. Drogi są dobrze utrzymane, z zakrytymi kanałami ściekowymi i dobrze oświetlone.

Czy drogi na terenie miasta/gminy są prawidłowo utrzymane (np. zakryte kanały ściekowe, wymalowane linie środkowe i boczne, wyraźnie oznaczone przejścia dla pieszych)?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy przejścia dla pieszych są oświetlone?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Przestrzeń publiczna i budynki

(dane do pozyskania z monitoringu bezpośredniego)

Miejsca publiczne są czyste i przyjemne. Czy spacerując ulicami miasta ma się wrażenie czystości i porządku?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Jest odpowiednio dużo przestrzeni zielonych i miejsc do siedzenia na powietrzu, są dobrze utrzymane i bezpieczne.

Czy w zasięgu 15-minutowego spaceru znajduje się przestrzeń zielona (np. park, skwer, las, łąka)?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy miejsca do siedzenia są rozmieszczone w odległościach umożliwiającym regularny odpoczynek?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy miejsca do siedzenia są wyposażone w oparcia a siedziska są na odpowiedniej wysokości?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Czy przy ulicach znajdują się chodniki?

tak raczej tak raczej nie nie

Chodniki są dobrze utrzymane (równe płyty chodnikowe, wolne od przeszkód)?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Chodniki nie są śliskie, są wystarczająco szerokie dla wózków inwalidzkich i mają krawężniki na poziomie jezdni.

Czy zimą chodniki są odśnieżane?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy w czasie deszczu nawierzchnia chodników jest śliska?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy przy przejściach dla pieszych krawężniki są posadowione na poziomie jezdni?

tak raczej tak raczej nie nie

d. Czy chodniki są wystarczająco szerokich, aby mogły się po nich poruszać osoby na wózków inwalidzkich?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Jest wystarczająco dużo przejść dla pieszych i są one bezpieczne dla niepełnosprawnych. Mają zabezpieczenia antypoślizgowe, wizualne i audio wskazówki informujące o czasie przekraczania pasów.

Czy przejścia dla pieszych zlokalizowane są we właściwych miejscach?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy przejścia są wyposażone w wizualne i/lub dźwiękowe informacje dotyczące pozostałego czasu na przekroczenie?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy sygnalizacja świetlna na przejściach jest dostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, tzn. czas przejścia ustawiony jest w sposób, umożliwiający przejście całej drogi?

tak raczej tak raczej nie nie

d. Czy przejścia przy zejściu z chodnika są wyposażone w zabezpieczenia antypoślizgowe?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Drogi rowerowe są oddzielone od chodników i innych miejsc dla pieszych.

Czy ruchliwe drogi i ścieżki rowerowe są wydzielone z chodników i miejsc przeznaczonych dla pieszych?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Bezpieczeństwo na przestrzeniach otwartych zapewniają: dobre oświetlenie, patrole policyjne i straży miejskiej.

Czy w moim odczuciu miasto/gmina jest bezpieczna?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy chodniki, ulice i place są prawidłowo oświetlone?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy patrole policji i straży miejskiej są widoczne na ulicach i placach?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

9. Budynki instytucji publicznych są pozbawione barier architektonicznych (np. są podjazdy, windy) i są łatwo dostępne dla osób z ograniczoną mobilnością

KARTĘ NALEŻY POWIELIĆ DLA KAŻDEGO ANALIZOWANEGO OBIEKTU

Pytania pomocnicze - można wypełnić dla każdego analizowanego obiektu - dla małych gmin - 2-3 obiekty; w dużej gminie - do 5 obiektów (np. urząd miasta, ośrodek pomocy społecznej, biblioteka, publiczny ośrodek zdrowia, dom kultury, szpital publiczny):

Czy są wyznaczone miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy drzwi wejściowe (tradycyjne, rozsuwane) są szersze od wózka inwalidzkiego?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy w budynku jest antypoślizgowa podłoga?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy w budynku jest dostępna toaleta?

tak tak, dla osób niepełnosprawnych nie

Czy przy i w budynku jest system pochylni i podjazdów lub windy, transportery, podnośniki, umożliwiające komfortowe poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich lub o kulach?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy w budynku wyrównany jest poziom progów i posadzek?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy w budynku są wystarczająco szerokie trasy komunikacyjne (umożliwiające swobodne minięcie się dwóch osób na wózkach inwalidzkich)?

tak raczej tak raczej nie nie

Jeśli są konieczne to czy w budynku prowadzone są prace adaptacyjne do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych?

tak nie

Czy przy schodach w budynku i na zewnątrz są zamocowane poręcze?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy w budynkach użyteczności publicznej są miejsca do siedzenia z oparciami a siedziska są na odpowiedniej wysokości?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady :

.....

10. Jest wystarczająco dużo toalet w miejscach publicznych. Są one czyste i łatwo dostępne. Ile w mieście/gminie jest publicznych toalet i gdzie są one zlokalizowane (np. przy parkach, terenach zielonych)?.....

W jakich godzinach działają publiczne toalety?.....

Czy toalety są płatne?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy dostęp do toalet pozbawiony jest barier architektonicznych (np. mają rampy)?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy toalety dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych (np. poręcze, urządzenia sanitarne na odpowiedniej wysokości)?

tak raczej tak raczej nie nie

Czy toalety są czyste?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Warunki mieszkaniowe

1. Mieszkania są tanie i dostępne, ulokowane na bezpiecznych obszarach, w pobliżu usług i innych mieszkańców. (Dane można uzyskać w wydziale gospodarki komunalnej)

a. Czy miasto prowadzi aktywną politykę mieszkaniową wspierającą zamiany mieszkań przez seniorów, tak by były dostosowane do ich potrzeb (np. odpowiednia wysokość czynszów, mieszkania pozbawione barier architektonicznych)?

tak nie

b. Czy budynki pozostające w administracji urzędu miasta/gminy są dostępne dla osób starszych (np. mają rampy, windy)?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Komunikacja i informacja

(dane do pozyskania w monitoringu bezpośrednim)

1. Podstawowy system informacji dociera do mieszkańców we wszystkich grupach wiekowych.

a. Czy wszystkie strony internetowe prowadzone przez urząd gminy/miasta i podległe im instytucje są dostosowane do potrzeb seniorów np. dobrze skontrastowane i możliwe jest ich powiększenie bez utraty czytelności?

tak nie

Komentarze i przykłady:

2. Zapewnione jest regularne i szerokie rozpowszechnianie informacji.

a. Czy w większości działań urząd miasta/gminy wykorzystuje dla informowania kanały dostępne dla seniorów, w tym zwłaszcza radio, prasę i telewizję lokalną?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:.....

3. Promowana jest ustna komunikacja dostępna dla starszych ludzi.

a. Czy w urzędzie i/lub instytucjach podległych istnieją infolinie udzielające informacji o świadczonych usługach?

tak nie

b. Czy istnieje zintegrowana informacja telefoniczna (infolinia) o świadczonych usługach publicznych?

tak nie

Komentarze i przykłady:.....

4. Informacja drukowana – w tym oficjalne formularze,, teksty na tablicach świetlnych – ma duże litery, kluczowe rzeczy są wybite w jasnych nagłówkach i tłustym drukiem.

a. Czy wszystkie wydawane przez miasto/gminę i instytucje im podległe materiały są dostosowane do potrzeb osób starszych (np. odpowiednia wielkość czcionki, dobór kolorów)?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy wszystkie formularze urzędowe wykorzystywane przez miasto/gminę i instytucje im podległe są dostosowane do potrzeb seniorów?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:.....

5. Sprzęt elektroniczny (dokumentomaty, biletomaty) mają duże przyciski i duże litery.

a. Czy sprzęt (np. dokumentomaty - automat do składania pism urzędowych i/lub wnoszenia opłat, komputery, systemy rejestracji w kolejce) udostępniany na terenie urzędu miasta/gminy i instytucji im podległych jest dostosowany do potrzeb seniorów (np. duże przyciski i litery)?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy w wypadku stosowania sprzętu elektronicznego jest osoba pomagająca z niego skorzystać osobom tego potrzebującym?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:.....

6. Jest szeroki dostęp do komputerów i internetu za darmo lub bardzo tanio w instytucjach miejskich (np. domy kultury, biblioteki).

a. Czy w instytucjach miejskich udostępniany jest bezpłatnie dostęp do internetu dla osób starszych?

tak nie

b. Czy w takich instytucjach sprzęt jest dostosowany do potrzeb osób starszych (np. są zainstalowane w udostępnionych komputerach funkcje ułatwiające korzystanie osobom niedosłyszącym lub niedowidzącym - "lupa", kontrastowe kolory, odczytywanie tekstu na ekranie)?

tak nie

c. Czy w instytucjach miejskich jest osoba pomagająca skorzystać z internetu osobom tego potrzebującym?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:.....

Partycypacja społeczna, obywatelska i włączenie społeczne

1. Dostępność imprez miejskich dla seniorów (plenerowych, w domach kultury i innych placówkach miejskich) (monitoring bezpośredni)

a. Czy miejsca plenerowych imprez miejskich są dostępne dla osób, które mają trudności z poruszaniem się (np. teren jest płaski, utwardzony, jest wystarczająco dużo miejsc do siedzenia, siedzenia są z oparciami)?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy te miejsca są dobrze oświetlone, aby łatwo można się było poruszać się po tym terenie?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy te miejsca są położone blisko przystanków komunikacji publicznej?

tak raczej tak raczej nie nie

d. Czy wszystkie imprezy kończą się w czasie, kiedy funkcjonuje transport publiczny?

tak raczej tak raczej nie nie

e. Czy imprezy organizowane przez miasto są bezpłatne dla seniorów?

tak nie

f. Czy wprowadzono np. Kartę Seniora lub inne rozwiązania ze zniżkami na różne działania miejskie?

tak nie

Komentarze i przykłady:.....

2. Dobra informacja o wydarzeniach miejskich (odpowiedni sposób upowszechniania informacji, czy informacja zawiera dane o dostępności wc, dojeździe, utrudnieniach dla osób niepełnosprawnych) (monitoring bezpośredni)

a. Czy informacja o wydarzeniach miejskich jest umieszczona we wszystkich miejscach przeznaczonych do zamieszczenia/wywieszania ogłoszeń?

tak raczej tak raczej nie nie

b. Czy informacja o tych imprezach jest umieszczona w punktach usługowych, sklepach itd.?

tak raczej tak raczej nie nie

c. Czy ogłoszenia są przygotowane czytelną czcionką, dobrze skonstruowaną, zawierają informacje o dojeździe na miejsce imprezy, dostępności wc, ewentualnej odpłatności, utrudnieniach dla osób mających trudności z poruszaniem się?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze (np. czy seniorzy mają dostęp do takich informacji, jaki byłby najlepszy sposób ich upowszechniania).....

3. Proponuje się różnorodne działania biorące pod uwagę zróżnicowane potrzeby populacji seniorów, a także imprezy skierowane do różnych grup wiekowych (do pozyskania w wydziałach np. promocji, sportu, kultury, spraw społecznych)

a. Czy urząd miasta diagnozuje potrzeby seniorów w zakresie ich zainteresowań, oczekiwań dotyczących spędzania wolnego czasu (np. badania ankietowe, rozmowy, inne formy uzyskiwania informacji) (dane do uzyskania w wydziale spraw społecznych)

tak nie

Jeśli tak, to w jakiej formie.....

b. Czy organizowano w ostatnich 2 latach dla seniorów tematyczne imprezy miejskie (np. wieczorki literackie, porady kulinarne, porady typu "zrób to sam", spotkania z ciekawymi ludźmi różnych profesji i zainteresowań)?

tak nie

Jeśli tak, to w jakie?.....

c. Czy te działania mają charakter trwały i regularny?

tak nie

d. Czy organizowano w ostatnich 2 latach dla seniorów imprezy sportowe, dostosowane do ich możliwości psychofizycznych (np. nordic walking, joga, ćwiczenia rehabilitacyjne)?

tak nie

Jeśli tak, to jakie.....

e. Czy organizowano w ostatnich 2 latach imprezy miejskie skierowane do różnych pokoleń (np. seniorzy i młodzież, seniorzy i dzieci)?

tak nie

Jeśli tak, to jakie.....

f. Czy zachęcano w ostatnich 2 latach seniorów do pomocy sąsiedzkiej (np. bank czasu)?

tak nie

Jeśli tak, to jakiej.....

4. Urząd podejmuje działania włączające seniorów w życie społeczne (dane do zdobycia w wydziale polityki społecznej i na BIP):

a. Czy w lokalnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zapisane są działania/przedsięwzięcia na rzecz seniorów?

tak nie

Jeśli tak, to jakie to działania.....

b. Czy realizowane są obecnie w mieście programy skierowane do seniorów?

tak nie

Jeśli tak, to jakie to programy (jaki jest ich cel, działania, czas trwania).....

5. Urząd i miejskie placówki prowadzą konsultacje z seniorami na temat ich potrzeb i oczekiwań (dane do zdobycia w wydziale polityki społecznej):

a. Czy w mieście działa Rada Seniorów lub pełnomocnik ds. seniorów?

tak nie

Jaki jest tryb powoływania Rady/Pełnomocnika.....

b. Czy organizacje senioralne są włączani w przygotowanie dokumentów strategicznych w mieście (np. strategia rozwoju miasta, program rozwiązywania problemów społecznych, strategie senioralne, program współpracy z organizacjami pozarządowymi)?

tak nie

Jeśli tak, to na jakich zasadach i na jakim etapie?.....

Jakie procedury to regulują.....

c. Czy organizacje senioralne są włączane w konsultacje dotyczące planowanych inwestycji i remontów budynków i przestrzeni publicznych?

tak nie

Jeśli tak, to na jakich zasadach i na jakim etapie?.....

Komentarze i przykłady:.....

6. Usługi publiczne uwzględniają różne potrzeby i preferencje starszych osób (dane do zdobycia w wydziale polityki społecznej):

a. Czy biblioteki dostarczają seniorom książki do domu?

tak nie

b. Czy w mieście są zatrudnieni asystenci osób starszych niepełnosprawnych?

tak nie

d. Czy w mieście bada się potrzeby osób starszych z ograniczoną sprawnością?

tak nie

Jakie to są badania.....

Komentarze i przykłady:

7. Personel w urzędzie i placówkach miejskich jest pomocny i uprzejmy (dane do zdobycia w wydziale polityki społecznej i poprzez monitoring bezpośredni):

a. Czy pracownicy urzędu i innych placówek miejskich przechodzili w ostatnim czasie szkolenia przygotowujące ich do kontaktu z osobami starszymi?

tak nie

c. Czy w miejscach obsługi mieszkańców jest wystarczająco dużo miejsc do siedzenia, wygodnych i ergonomicznych?

tak raczej tak raczej nie nie

d. Czy miejsca obsługi mieszkańców zapewniają intymność i swobodę wypowiedzi osobom obsługiwanym?

tak raczej tak raczej nie nie

Komentarze i przykłady:

Wolontariat, zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji

1. Jest dużo zróżnicowanych propozycji dla seniorów wolontariuszy, ze szkoleniami, wykorzystaniem ich doświadczenia, poradnictwem i zwrotem kosztów (dane do zdobycia w wydziale polityki społecznej):

a. Czy urząd miasta i placówki miejskie proponują wolontariat dla seniorów?

tak nie

Jeśli tak to jakie to zajęcia?

b. Czy urząd miasta i placówki miejskie promują wolontariat dla seniorów?

tak nie

Jeśli tak to jakie to w jaki sposób? (np. program współpracy z organizacjami pozarządowymi)

.....

c. Czy pracownicy urzędu i jednostek organizacyjnych (w tym: pomocy społecznej, kultury, edukacji, służby zdrowia) zostali przeszkoleni do prowadzenia wolontariatu seniorów?

tak nie

2. Dla seniorów są organizowane działania, których celem jest nabycie nowej wiedzy, umiejętności oraz kształtowanie postaw wpływających na procesy aktywnego i zdrowego starzenia się (Lifelong Learning) (dane do zdobycia w wydziale polityki społecznej):

a. Czy władze samorządowe wspierają tworzenie uniwersytetów trzeciego wieku?

tak nie

b. Czy dla seniorów są organizowane kursy komputerowe i dostępu do internetu?

tak nie

Podsumowanie

Przykładowe punkty, które można zawrzeć w raporcie podsumowującym przeprowadzony monitoring. Raport taki należy przekazać do władz miasta/gminy z prośbą o organizację spotkania lub debaty, poświęconej prezentowanym zagadnieniom.

Przykładowy kształt raportu z monitoringu realizacji polityki senioralnej

- Monitorowane miasto:
- Monitorowany obszar:
- Termin wykonywania monitoringu: od..... do.....
- Imię i nazwisko osoby wykonującej / osób wykonujących monitoring
- Ew. nazwa i adres organizacji pozarządowej:
- Sposób zbierania informacji:

- monitoring bezpośredni - gdzie i kiedy był prowadzony? w jakich obszarach narzędzia?
- spotkania (urzędnicy, seniorzy) - kiedy? z kim?
- analiza dokumentów - jakich?
- inne - krótko opisać

Wnioski z przygotowanego monitoringu (pogrupowane według działów w narzędziu):

- 1.
- 2.
- 3.

Rekomendacje po monitoringu (według stopnia ważności):

- 1.
- 2.
- 3.

Podpisy osób wykonujących monitoring

.....